

מסכת כתובות --- אגדות חז"ל

- י:ב** **הוא דאתא** לקמיה דרבן גמליאל ב"ר אמר ליה רבי בעלתי ולא מצאתי דם אמרה ליה רבי עדיין בתולה אני אמר להן הביאו לי שתי שפחות אחת בתולה ואחת בעולה הביאו לו והושיבן על פי חבית של יין בעולה ריחה נודף בתולה אין ריחה נודף אף זו הושיבה ולא היה ריחה נודף אמר לו לך זכה במקחך
- י:ב** **הוא דאתא לקמיה** דרבן גמליאל הזקן אמר לו רבי בעלתי ולא מצאתי דם אמרה לו רבי ממשפחת דורקטי אני שאין להן לא דם נדה ולא דם בתולים בדק רבן גמליאל בקרובותיה ומצא כדבריה אמר לו לך זכה במקחך אשריך שזכית למשפחת דורקטי מאי דורקטי דור קטוע
- י:א** **אמרו עליו** על רבי יהודה בר אילעאי שהיה נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה ואומר כלה נאה וחסודה
- י:א** **אמרו עליו על אגריפס המלך** שעבר מלפני כלה ושבוהו חכמים שבחוהו מכלל דשפיר עבד והא א"ר אשי אפילו למ"ד נשיא שמחל על כבודו מחול מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול דאמר מר **(דברים יז, ט)** שום תשים עליך מלך שתהא אימתו עליך פרשת דרכים הואי
- כ:ב** **ומעשה נמי באשה אחת** גדולה שהיתה גדולה בנוי וקפצו עליה בני אדם לקדשה ואמרה להם מקודשת אני לימים עמדה וקידשה את עצמה אמרו לה חכמים מה ראית לעשות כן אמרה להם בתחלה שבאו עלי אנשים שאינם מהוגנים אמרתי מקודשת אני עכשיו שבאו עלי אנשים מהוגנים עמדתי וקדשתי את עצמי וזו הלכה העלה רב אחא שר הבירה לפני חכמי' באושא ואמרו אם נתנה אמתל' לדבריה נאמנת
- כ:א** **מעשה באדם** אחד שהיה מסיח לפי תומו ואמר זכורני כשאני תינוק ומורכב על כתיפו של אבא והוציאוני מבית הספר והפשיטוני את כותנתי והטבילוני לאכול בתרומה לערב ור' חייא מסיים בה וחבירי בדילין ממני והיו קורין אותי יוחנן אוכל חלות והעלהו רבי לכהונה על פיו
- כ:ב** זכריה בן הקצב על בת ישראל שהורהנה באשקלון וריחקהו בני משפחתה ועדיה מעידים אותה שלא **'העיד רבי יוסי הכהן** ור נסתרה ושלא נטמאה ואמרו להם חכמים אם אתם מאמינים שהורהנה האמינו שלא נסתרה ושלא נטמאה ואם אי אתם מאמינים שלא נסתרה ושלא נטמאה אל תאמינו שהורהנה
- כ:ב** **דכתיב (בראשית מב, ח)** ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירוהו מלמד שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן א"ל זיל אייתי סהדי דאחיה את א"ל אית לי סהדי ומסתפינו מיניה דגברא אלמא הוא א"ל לדידיה זיל אייתינהו את דלאו אחוך הוא א"ל דינא הכי המוציא מחבירו
- כ:ב** **מעשה בא** לפני רבי באדם אחד שהיה מסיח לפי תומו ואמר אני ואמי נשבינו לבין העובדי כוכבים יצאתי לשאוב מים דעתי על אמי ללקט עצים דעתי על אמי והשיאה ר לכהונה על פיו
- ג:א** **ומעשה באחד** שבקש לבזבז [יותר מחומש] ולא הניח לו חבירו ומנו רבי ישבב ואמרי לה רבי ישבב ולא הניחו חבירו ומנו רבי עקיבא
- י:א** **הוא רומאה** דאמר לה לההיא איתתא מינסבת לי אמרה ליה לא אזיל אייתי רימני פלי ואכל קמה כל מיא דצערי לה בלעתיה ולא הב לה עד דזג לה לסוף אמר לה אי מסינא לך מינסבת לי אמרה ליה אין אזיל אייתי רימני פלי ואכל קמה אמר לה כל מיא דצערי לך תוף שדאי תוף שדאי עד דנפקא מינה כי הוצא ירקא ואתסיאת
- י:ב** **ר"ע רעיא** דבן כלבא שבוע הוה חזיתיה ברתיא דהוה צניע ומעלי אמרה ליה אי מקדשנא לך אזלת לבי רב אמר לה אין איקדשא ליה בצינעה ושדרתיא שמע אבוא אפקה מביתיה אדרה הנאה מנכסיה אזיל יתיב תרי סרי שנין בבי רב כי אתא אייתי בהדיה תרי סרי אלפי תלמידי שמעיה לההוא סבא דקאמר לה עד כמהא מדברת אלמנות חיים אמרה ליה אי לדידי ציית יתיב תרי סרי שני אחרני אמר ברשות קא עבידנא הדר אזיל ויתיב תרי סרי שני אחרני בבי רב כי אתא אייתי בהדיה עשרין וארבעה אלפי תלמידי שמעיה דביתיה הות קא נפקא לאפיה אמרו לה שיבבתא שאילי מאני לבוש ואיכסאי אמרה להו **(משלי יב, י)** יודע צדיק נפש בהמתו כי מטיא לגביה נפלה על אפה קא מנשקא ליה לכרעיה הוה קא מדחפי לה שמעיה אמר להו שבקוה שלי ושלכם שלה הוא שמע אבוא דאתא גברא רבה למתא אמר איזיל לגביה אפשי דמפר נדראי אתא לגביה א"ל אדעתא דגברא רבה מי נדרת א"ל אפילו פרק אחד ואפי' הלכה אחת אמר ליה אנא הוא נפל על אפיה ונשקיה על כרעיה ויהיב ליה פלגא ממוניה
- ס:א** **מעשה בכלתו** של נקדימון בן גוריון שפסקו לה חכמים סאתים יין לציקי קדרה מערב שבת לע"ש אמרה להן כך תפסקו לבנותיכם תנא שומרת יבם היתה ולא ענו אחריה אמן תנא כוס אחד יפה לאשה שנים ניוול הוא שלשה תובעת בפה ארבעה אפילו חמור תובעת בשוק ואינה מקפדת אמר רבא לא שנו אלא שאין בעלה עמה אבל בעלה עמה לית לן בה
- י:י** **מעשה ברבן יוחנן** בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה יוצא מירושלים והיו תלמידיו מהלכין אחריו ראה ריבה אחת שהיתה מלקטת שעורים מבין גללי בהמתן של ערביים כיון שראתה אותו נתעטפה בשערה ועמדה לפניו אמרה לו רבי פרנסני אמר לה בתי מי את אמרה לו בת נקדימון בן גוריון אני אמר לה בתי ממון של בית אביך היכן הוא אמרה לו רבי לא כדין מתלין מתלא בירושלים מלח ממון חסר ואמרי לה חסד ושל בית חמיק היכן הוא אמרה לו בא זה ואיבד את זה אמרה לו רבי זכור אתה כשחתמת על כתובתי אמר להן לתלמידיו זכור אני כשחתמתי על כתובתה של זו והייתי קורא בה אלף אלפים דינרי זהב מבית אביה חוץ משל חמיה בכה רבן יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם ישראל בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרין ביד אומה שפלה ולא ביד אומה שפלה אלא ביד בהמתן של אומה שפלה ונקדימון בן גוריון לא עבד צדקה
- י:י** **אמרו עליו** על נקדימון בן גוריון כשהיה יוצא מביתו לבית המדרש כלי מילת היו מציעין תחתיו ובאין עניים ומקפלין אותו מאחרי איבעית אימא לכבודו הוא דעבד ואיבעית אימא כדבעי ליה למיעבד לא עבד כדאמרי אינשי לפום גמלא שיחנא

- מעשה בביתו** של נקדימון בן גוריון שפסקו לה חכמים ארבע מאות זהובים לקופה של בשמים לבו ביום אמרה להם כך תפסקו לבנותיכם וענו אחריה אמר
- אמר עליו** על הלל הזקן שלקח לעני בן טובים אחד סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו פעם אחת לא מצא עבד לרוץ לפניו ורץ לפניו שלשה מילין
- מעשה באנשי** גליל העליון שלקחו לעני בן טובים אחד מציפורי ליטרא בשר בכל יום ליטרא בשר מאי רבותא אמר רב הונא ליטרא בשר משל עופות ואיבעית אימא בליטרא בשר ממש רב אשי אמר התם כפר קטן היה בכל יומא הוה מפסדי חיותא אמטולתיה
- הוא דאתא** לקמיה דרבי נחמיה אמר ליה במה אתה סועד א"ל בבשר שמן ויין ישן רצונך שתגלגל עמי בעדשים גלגל עמו בעדשים ומת אמר אוי לו לזה שהרגו נחמיה אדרבה אוי לו לנחמיה שהרגו לזה מיבעי ליה אלא איהו הוא דלא איבעי ליה לפנוקי נפשיה כולי האי הוא דאתא לקמיה דרבא אמר לו במה אתה סועד אמר לו בתרגולות פטומה ויין ישן אמר ליה ולא חיישת לדוחקא דציבורא א"ל אטו מדידהו קאכילנא מדרחמנא קאכילנא דתנינא **(תהלים קמה טו)** עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו בעתם לא נאמר אלא בעתו מלמד שכל אחד ואחד נותן הקב"ה פרנסתו בעתו
- רבי אבא** הוה צייר זוזי בסודריה ושדי ליה לאחוריה וממצי נפשיה לבי עניי ומצלי עיניה מרמאי
- רבי חנינא** הוה ההוא עניא דהוה רגיל לשדורי ליה ארבעה זוזי כל מעלי שבתא יומא חד שדרינהו ניהליה ביד דביתוהו אתאי אמרה ליה לא צריך מאי חזית שמעי דהוה קאמרי ליה במה אתה סועד בטלי כסף או בטלי זהב
- מעשה** בא לפני רבי יצחק באנטוכיא ואמר לא שנו אלא לכתובת אשה משום חניא אבל בעל חוב לא ורבא אמר רב נחמן אפי' בעל חוב שלא יהא כל אחד ואחד נוטל מעותיו של חברו והולך ויושב במדינת הים ואתה נועל דלת בפני לווין
- שעת פטירתו** של רבי אמר לבני אני צריך נכנסו בניו אצלו אמר להם הזהירו בכבוד אמכם נר יהא דלוק במקומו שולחן יהא ערוך במקומו מטה תהא מוצעת במקומה יוסף חפני שמעון אפרתי הם שמשוני בחיי והם ישמשוני במותי
- אל תספדוני בעיירות** סבור מינה משום טרחא הוא דקאמר כיון דחזי דקספדי בכרכים וקאתו כולי עלמא אמרו שמע מינה משום יקרא הוא דקאמר הושיבו ישיבה לאחר שלשים יום דלא עדיפנא ממשנה רבינו דכתיב **(דברים לז ח)** ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום תלתין יומין ספדין ביממא וליליא מכאן ואילך ספדו ביממא וגרסי בליליא או ספדו בליליא וגרסי ביממא עד דספדי תריסר ירחי שתא ההוא יומא דאשכבתיא דרבי נפקא בת קלא ואמרה כל דהוה באשכבתיא דרבי מזומן הוא לחיי העוה"ב ההוא כובס כל יומא הוה אתי קמיה ההוא יומא לא אתא כיון דשמע הכי סליק לאיגרא ונפל לארעא ומית יצתה בת קול ואמרה אף ההוא כובס מזומן הוא לחיי העולם הבא
- כשחלה רבי** נכנס ר' חייא אצלו ומצאו שהוא בוכה אמר לו רבי מפני מה אתה בוכה והתניא מת מתוך השחוק סימן יפה לו מתוך הבכי סימן רע לו פניו למעלה סימן יפה לו פניו למטה סימן רע לו פניו כלפי העם סימן יפה לו כלפי הכותל סימן רע לו פניו ירוקין סימן רע לו פניו צהובין ואדומים סימן יפה לו מת בע"ש סימן יפה לו במר"ש סימן רע לו מת בערב יוה"כ פ' סימן רע לו במוצאי יוה"כ פ' סימן יפה לו מת מחולי מעיים סימן יפה לו מפני שרובם של צדיקים מיתתן בחולי מעיים
- בשעת פטירתו** של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה אמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי אפילו באצבע קטנה יהי רצון מלפניך שיהא שלום במנוחתו יצתה ב"ק ואמרה **(ישעיהו נז ב)** יבא שלום ינוחו על משכבותם
- בשעה שהצדיק** נפטר מן העולם אומרים מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע צדיק פלוני בא אומר להם יבואו צדיקים ויצאו לקראתו ואומרים לו יבא בשלום ינוחו על משכבותם אמר ר' אלעזר בשעה שהצדיק נפטר מן העולם שלש כיתות של מלאכי השרת יוצאות לקראתו אחת אומרת לו בא בשלום ואחת אומרת הולך נכחו ואחת אומרת לו יבא שלום ינוחו על משכבותם
- בשעה שהרשע** נאבד מן העולם שלש כיתות של מלאכי חבלה יוצאות לקראתו אחת אומרת **(ישעיהו מח כב)** אין שלום אמר ה' לרשעים ואחת אומרת לו **(ישעיהו נג יא)** למעצבה ישכב ואחת אומרת לו **(יחזקאל לב יט)** רדה והשכבה את ערלים
- מעשה בשיחין** באחד שהניח לו אביו שלשה בדי חרדל ונפשח אחד מהן ונמצאו בו תשעה קבין חרדל ועציו סיככו בו סוכת יוצרין
- לא כעולם הזה** העולם הבא העולם הזה יש בו צער לבצור ולדרוך העולם הבא מביא ענוה אחת בקרון או בספינה ומניחה בזוית ביתו ומספק הימנה כפטוס גדול ועציו מסיקין תחת התבשיל
- אמרה כנסת ישראל** לפני הקב"ה רבונו של עולם רמוז בעיניך דבסיים מחמרא ואחוי לי שיניך דבסיים מחלבא